

Kohti riittäviä ja saavutettavia vähimmäisturvajärjestelmiä Euroopassa

EAPN-Fin 2017

Suomenkielinen tiivistelmä julkaisusta

**“Toward adequate and accessible Minimum Income Schemes in Europe,
Analysis of Minimum Income Schemes and roadmaps in 30 countries
participating in the EMIN project, Synthesis report”,**

Anne Van Lancker, EMIN / EAPN 2015

Kohti riittäviä ja saavutettavia vähimmäisturvajärjestelmiä Euroopassa

Suomenkielinen lyhennelmä julkaisusta "Toward adequate and accessible Minimum Income Schemes in Europe, Analysis of Minimum Income Schemes and roadmaps in 30 countries participating in the EMIN project, Synthesis report", Anne Van Lancker, EMIN/EAPN/Euroopan komissio 2015

European Minimum Income Network (EMIN) on Euroopan komission rahoittama kaksivuotinen (2013–2014) hanke, jonka tavoitteena on saavuttaa yhteisymmärrys niistä keinoista, joilla EU:n jäsenmaihiin voidaan vaiheittain luoda riittävät ja saavutettavat vähimmäisturvajärjestelmät Euroopan komission vuonna 2008 antaman aktiivisen osallisuuden suosituksen mukaisesti.

Vähimmäistoimeentulon määritelmä

EMIN-hankeessa vähimmäisturvajärjestelmät on määritelty tulotukijärjestelmiksi, jotka tarjoavat turvaverkon ihmisille, jotka eivät pysty työhön tai eivät voi saada kunnollista työtä tai jotka ovat vailla oikeutta sosiaaliturvaetuuksiin tai joilta tämä oikeus on päätynyt. Ne ovat viimesijaisia tukijärjestelmiä, joilla turvataan ihmisille ja heidän huollettavinaan oleville vähimmäiselintaso silloin, kun muuta taloudellista tukea ei ole saatavilla. Mikäli jäsenmaassa on useita rinnakkaisia, eri ryhmille tarkoitettuja vähimmäisturvajärjestelmiä, ensisijaisessa tarkastelussa ovat olleet työikäiselle väestölle suunnatut vähimmäisturvajärjestelmät.

Tiivistelmä

Kaikilla EMIN-hankeessa mukana olevilla mailla Kreikkaa ja Italiaa lukuun ottamatta on jonkinlainen kansallinen vähimmäisturvajärjestelmä (Minimum Income Scheme, MIS). Järjestelmät ovat vakuutusmaksuihin perustumattomia, tarveharkintaisia viimesijaisia tukijärjestelmiä kohderyhmänään ihmiset, jotka eivät kykene löytämään työtä tai jotka eivät saa sosiaaliturvaetuuksia. Jotkut järjestelmät toimivat myös lisätukijärjestelminä, kun palkan tai sosiaaliturvaetuuksien taso on liian matala. Järjestelmien tukikelpoisuuskriteerit vaihtelevat hyvin paljon, mutta kaikille yhteisiä kriteerejä ovat riittävien resurssien puute, ikävaatimukset, asuinpaikka ja halu aktiiviseen työnhakuun. Vähimmäisturvajärjestelmien rahoitus ja täytäntöönpano on myös järjestetty monin eri tavoin, osaa järjestelmistä hallinnoidaan kansallisesti, toisia paikallisesti, minkä lisäksi on myös sekajärjestelmiä.

Maksettavien etuuksien taso vaihtelee hyvin paljon, aina Bulgarian 22 eurosta Tanskan 1 433 euroon kuukaudessa yhden hengen taloudessa, ja Puolan 100 eurosta Tanskan 3 808 euroon kahden aikuisen ja kahden lapsen taloudessa. Maakohtaiseen keskivertotuloon verrattuna ainoastaan Tanskassa ja Islannissa järjestelmä on avokätinen (yhden hengen taloudessa yli 50 % mediaanitulosta). Suurimmassa osassa maita MIS on keskitasoa, mutta yhdeksässä maassa aina Keski- ja Itä-Euroopasta Portugaliin ja Ruotsiin MIS on tasoltaan matala tai erittäin matala (alle 30 %), mikä tarkoittaa, että näillä mailla on edessään vielä paljon ponnisteluja, jotta niiden järjestelmä saadaan nostettua riittävälle tasolle.

Kun tarkastellaan, kuinka aktiivista osallistamista koskevan suosituksen kaksi muuta pilaria (palvelujen saatavuus ja osallistavat työmarkkinat) liittyvät kokonaisuuteen, huomio kiinnittyy siihen, että valtaosassa maita ei juuri ole näyttöä suosituksen mukaisen yhdenmukaisen lähestymistavan noudattamisesta. Sen sijaan työn vastaanottohalukkuutta ja aktivointistrategioita painotetaan entistä enemmän, mutta niitä pidetään usein tehottomina vähimmäisturvavastaanottajien kohdalla tai polkuina kohti epävarmoja työsuhteita. Monissa maissa on havaittavissa asenteiden kovenemista vähimmäistulon varassa eläviä kohtaan politiikassa, tiedotusvälineissä ja suuren yleisön joukossa. Useat maat ovat ottaneet käyttöön julkisen työn

vastaanottovelvollisuuden vähimmäisturvan vastineeksi, vaikka on selvästi osoitettu, että vastikkeellinen tuki ei lisää ihmisten mahdollisuuksia palata työmarkkinoille. Monissa maissa taluskriisi ja julkisen talouden säästötoimet ovat vaikuttaneet hyvin kielteisesti tukipalveluiden, kuten asumis-, terveys-, koulutus- ja päivähoitopalveluiden saatavuuteen.

EMIN-tiimien raporttien mukaan valtaosa maista ei pane painoa vähimmäisturvan riittävyteen eikä ole selkeästi määritellyt, mitä säällinen toimeentulo tarkoittaa. Sen sijaan jotkut maat jopa käyttävät käsitettä minimitoimeentulotaso tai toimeentulominimi tai pitävät vähimmäisturvajärjestelmiä absoluuttisen köyhyyden torjunnan välineinä. Joissakin maissa käytetään viitebudjetteja vähimmäistulon tason määrittämiseen, mutta usein koreista puuttuu osa välttämättömistä menoista. Joissakin maissa on kehitetty hyvin suunniteltuja viitebudjetteja, mutta niitä harvoin käytetään vähimmäisturvan tason määrittämiseen. Suurin osa tiimeistä on sitä mieltä, että heidän maassaan vähimmäisturvajärjestelmät eivät mahdollista ihmisarvoista elämää ja että tukimäärät ovat jääneet jälkeen elintason noustessa.

Tuen kattavuudesta moni tiimi on sitä mieltä, että heidän maassaan MIS määritellään käyttäen erittäin matalia tulotasokynnyksiä. Maissa, joissa paikallisviranomaiset päättävät vähimmäistulon saatavuudesta ja tasosta, tiimit valittavat huomattavan suurista eroista. Joissakin maissa kattavuutta supistetaan laajalla tarveharkinnalla. Jotkut tiimit toivat myös esiin nuorten vaikeudet päästä vähimmäisturvajärjestelmän piiriin.

Alikäyttöä pidetään vakavana ongelmana, johon ei ole riittävästi puututtu. Alikäytön taso vaihtelee maittain välillä 20–75 %, mikä on väärinkäyttöä (mukaan lukien petokset) paljon korkeampi taso, mutta jää paljon vähemmälle huomiolle politiikassa ja tiedotusvälineissä.

EU:n toteutussuunnitelma kohti vaihteittain rakennettavia riittäviä ja saavutettavia vähimmäisturvajärjestelmiä

EU:n toteutussuunnitelma perustuu kansalliseen ja eurooppalaiseen kokemusten vaihtoon osana EMIN-hanketta. Tämä versio on ollut keskusteltavana 30 kansallisessa seminaarissa kesä-lokakuussa vuonna 2014 osana EMIN-hanketta.

Keskeinen viesti: Vetoamme kaikkiin jäsenmaihiin, jotta ne ottaisivat käyttöön kaikkien niitä tarvitsevien saavutettavissa olevat vähimmäisturvajärjestelmät. Oikeus riittävään vähimmäistuloon olisi tunnustettava perusoikeudeksi, jonka myötä kaikilla olisi mahdollisuus ihmisarvoiseen elämään ja joka tukisi osallisuutta yhteiskunnassa ja takaisi koko elinkaaren kestävästi riippumattomuuden. Kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet Euroopassa edellyttävät vähimmäisturvajärjestelmiä koskevaa EU-direktiiviä, jossa määritellään yhteiset periaatteet, riittävät tasot ja menettelytavat. Puitedirektiivin lisäksi riittävien vähimmäisturvajärjestelmien luomisen seuranta tulisi ottaa osaksi EU:n avainprosesseja.

Tarkoitus: varmistaa jokaisen ihmisen perusoikeus elää ihmisarvoista elämää

Vuoden 2009 jälkeen köyhyydessä elävien ja sosiaalisesti syrjäytyneiden määrä on lisääntynyt EU:ssa 10 miljoonalla yli 124 miljoonaan, eli neljäsosaan väestöstä. Tämä kertoo siitä, että vähintään neljännes väestöstä ei pysty nauttimaan perusoikeudestaan elää ihmisarvoista elämää. Kasvava määrä kertoo myös siitä, että nykyinen politiikka on epäonnistunut Eurooppa 2020 -strategian tavoitteessa vähentää köyhien määrää 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä.

Vallitseva tilanne ei muutu, jos jatkossakin tavoitellaan taloudellista kasvua varmistamatta, että se on sekä kestävä että osallistavaa. EU ja sen jäsenmaat eivät voi jatkaa finanssi- ja talouspolitiikkansa priorisointia ottamatta asianmukaisesti huomioon nykyisen makrotalouspolitiikan sosiaalisia vaikutuksia ja vaikutusta

ihmisten hyvinvointiin. Nykyinen lähestymistapa johtaa sovittujen sosiaalisten oikeuksien purkautumiseenⁱ, mikä heikentää EU:n hyvin kehittyneitä yhteiskuntamalleja ja vieraannuttaa kansalaiset Euroopan yhdentymishankkeesta.

Tilanteen korjaamiseksi on tarpeen ryhtyä toteuttamaan tasapainoista, oikeuksiin perustuvaa yhteiskuntataloudellista politiikkaa edistämään ja turvaamaan perusoikeuksia. EU:n jäsenmaat ovat sitoutuneet sosiaalisiin perusoikeuksiin, jotka on määritelty Euroopan neuvoston sosiaalisessa peruskirjassa sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa. Nämä sosiaaliset perusoikeudet on mainittu selkeästi EU:n perussopimuksessa sekä Euroopan unionin, että sen jäsenmaiden tavoitteina. Myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean voimassaolevassa oikeuskäytännössä jäsenmaille on asetettu velvoite noudattaa Euroopan sosiaalisen peruskirjan sitoumuksia, joihin sisältyy oikeus saada suojelua köyhyydeltä ja sosiaaliselta syrjäytymiseltä. Ratkaisevan tärkeää on kehittää viivyttämättä Euroopan sosiaaliset standarditⁱⁱ, jotta saavutetaan parempi sosiaalinen lähentyminen ja edistyminen. Nämä standardit pitäisi sisällyttää Euroopan unionin sitovaan lainsäädäntöön ja niiden noudattamatta jättämisestä jäsenmaat tulisi asettaa vastuuseen. Riittävien vähimmäisturvajärjestelmien takaaminen kaikissa jäsenmaissa muodostaa standardien kulmakiven. Standardit muodostavat perustan, jolle laadukkaat sosiaaliturvajärjestelmät tulisi rakentaa, ja takaavat yhdessä muiden sosiaalietuuksien ja vähimmäispalkan kanssa positiivisen hierarkianⁱⁱⁱ.

Hyvin suunnitellut, riittävät ja laajasti saavutettavat tulotukijärjestelmät eivät estä ihmisten paluuta työmarkkinoille tai saa heitä luopumaan paluusta. Päinvastoin, järjestelmien piirissä olevilla on paremmat mahdollisuudet työn vastaanottoon kuin niiden ulkopuolelle jäävillä^{iv}. Lisäksi on tärkeää taata riittävät tulot myös huonossa asemassa oleville, joille työhön paluu ei ole mahdollista tai enää vaihtoehtojen joukossa. Komission suositus aktiivisesta osallisuudesta linjaa aivan oikein, että työkykyisten henkilöiden kunnolliseen työhön pääsyn helpottamisen lisäksi aktiivisen osallistamispolitiikan pitäisi "taata työelämän ulkopuolella oleville riittävät resurssit ihmisarvoiseen elämään ja tukea sosiaalista osallisuutta"^v.

Riittävän vähimmäisturvan takaaminen on taloudellisesti terve keino torjua köyhyyttä. On näyttöä siitä, että hyvää sosiaalipolitiikkaa noudattavat jäsenmaat ovat kaikkein kilpailukykyisimpiä ja vauraimpia^{vi}. Viimeisimmässä epävirallisessa Talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (ECOFIN) kokouksessa EU:n valtiovarainministerit keskustelivat Euroopan sosiaalisista ongelmista ja niiden vaikutuksesta talouskasvuun. Jo kokouksen valmisteluasiakirjassa todettiin, että "köyhyyden vastaisen taistelun tulee olla tärkeysjärjestyksessä korkealla, ei pelkästään sen itsensä takia, vaan myös julkisen velkaantumisen kestävyuden ja taloutemme kasvuvauhdin tähden"^{vii}.

Suurimmassa osassa jäsenmaita on näkyvissä hyvin vähän edistymisen merkkejä riittävien resurssien takaamisessa. Vain muutama maa on ponnistellut tukijärjestelmänsä kohentamiseksi ja riittävän tukitason varmistamiseksi sen jälkeen, kun komissio vuonna 2008 antoi suosituksensa aktiivisesta osallisuudesta. Monissa maissa asiantuntijat ovat tuoneet esiin, että järjestelmissä on entistä enemmän rankaisuvia ehtoja ja että sosiaaliturvan tasokorotuksia vähimmäistulon takaamiseksi ei ole tehty. Samalla kuitenkin korostetaan, että sosiaaliturvalla on edelleen merkittävä rooli vakavan köyhyyden torjunnassa.^{viii}

Mitä riittävät vähimmäisturvajärjestelmät antavat yhteiskunnalle?

Riittävät vähimmäisturvajärjestelmät palvelevat sekä sosiaalisia että taloudellisia tavoitteita.

- Järjestelmät varmistavat tuensaajien aktiivisen toiminnan yhteiskunnassa; ne auttavat ihmisiä integroitumaan takaisin työelämään ja antavat mahdollisuuden ihmisarvoiseen elämään.

- Ne muodostavat hyvin pienen osan valtioiden sosiaalimenoista ja niiden sijoitustuotto on korkea, kun taas sosiaaliturvaan sijoittamatta jättämisellä on valtavat välittömät vaikutukset yksilöön ja pitkällä aikavälillä myös yhteiskuntaan.
- Ne ovat avainasemassa epätasa-arvoa vähentävinä välineinä ja hyödyksi koko yhteiskunnalle välttämättöminä keinoina kohentaa yhdenvertaisuutta, jolloin yhteiskuntien suorituskyky paranee monilla sosiaalisilla ja taloudellisilla indikaattoreilla mitattuna.
- Vähimmäisturvajärjestelmät toimivat "talouden tasapainottajina" korkeatasoisen sosiaaliturvan järjestelmissä. Tämän osoitti kriisi, jonka kielteisistä vaikutuksista korkean sosiaaliturvan maat selvisivät parhaiten^{ix}.
- Ne ovat tehokkaita talouden elvyttäjiä, sillä tukirahat käytetään välttämättömiin tarpeisiin ja ne palaavat reaalityömarkkinoihin välittömästi, usein alueilla, joilla on vähäosaisuutta ja huonosti toimivat markkinat.
- Ne voivat vaikuttaa myönteisesti kääntämällä Euroopassa köyhien työllisten tuhoisan kasvukierteen laskuun, kun ne luovat toimivan positiivisen hierarkian yhdessä sosiaalietuuksien ja vähimmäispalkan kanssa.

Riittämättömien vähimmäisturvajärjestelmien aiheuttama vaara on ihmisten jääminen köyhyysloukkuun ja sosiaali- ja terveystalouden sekä muiden kulujen kasvu. Riittämättömät järjestelmät saattavat auttaa vastaamaan aivan perustarpeisiin, mutta ne voivat myös synnyttää riippuvuuskierteen ilman riittäviä mahdollisuuksia työntekoon tai täyttä osallisuutta yhteiskunnassa. Tutkimus on osoittanut köyhyyteen liittyvän häpeää, mikä puolestaan heikentää työnhakukykyä ja elämässä eteenpäin pääsemistä. Riittämätön vähimmäisturva on siksi kieroutunut keino työntekoa kannustamiseen ja omiaan lisäämään sosiaalista syrjäytymistä.

Eurooppalaisen konsensuksen kehittyminen

- Euroopan komissio on vuonna 2013 julkistamassaan sosiaalialan investointipaketissa ilmaissut haluavansa ohjeistaa jäsenmaita mm. "päivittämään aktiivisia osallisuusstrategioita käyttämällä viitebudjetteja tehokkaiden ja riittävien tulotukijärjestelmien suunnittelussa». Vuonna 2008 komissio antoi aktiivista osallisuutta koskevan suosituksen, jonka neuvosto vahvisti. Tähän mennessä suosituksen täytäntöönpano on ollut rajallista, erityisesti riittävän tulotuen osalta.^x
- Euroopan parlamentti hyväksyi 2010 päätöslauselman vähimmäisturvan merkityksestä köyhyyden vastaisessa taistelussa ja osallistavan yhteiskunnan edistämiseksi vedoten jäsenmaita, että ne määrittäisivät vähimmäisturvan tason asiaankuuluvien indikaattoreiden avulla. Parlamentin mukaan riittävän vähimmäisturvan järjestelmissä vähimmäistaso on asetettava vähintään 60 prosenttiin kyseisen jäsenmaan keskivertotulosta^{xi}. Vuonna 2011 parlamentti pyysi komissiota käynnistämään "kuulemisen mahdollisuudesta valmistella lakialoite asianmukaisesta vähimmäistulosta, joka edistäisi talouskasvua, ehkäisisi köyhyyttä ja toimisi ihmisarvoisen elämän perustana". Parlamentti pyysi komissiota auttamaan jäsenmaita vähimmäisturvan tasoa koskevien parhaiden käytäntöjen jakamisessa ja kannustamaan jäsenmaita kehittämään järjestelmiä, joissa turvan taso on vähintään 60 % jäsenmaan keskivertotulosta.^{xii}
- Alueiden komitea hyväksyi vuonna 2011 lausunnon, jossa se antaa tukensa vähimmäisturvaan koskevalle puitteiden kehittämiselle.^{xiii}
- Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi vuonna 2013 lausunnon välittömästä tarpeesta riittävän vähimmäistulon vahvistamisesta Euroopan unioniin puitteiden avulla ja pyytää komissiota ryhtymään yhteisiin toimiin ja tarkastelemaan eurooppalaisen vähimmäistulon rahoitusmahdollisuuksia.^{xiv}

- Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö EAY tukee sosiaalisen vähimmäistulon käyttöönottoa jokaisessa jäsenmaassa yhteiseurooppalaisten periaatteiden mukaan ja pyytää komissiota tekemään asiaankuuluvan aloitteen.^{xv}
- Euroopan sosiaalialan kansalaisjärjestöjen foorumi (Social Platform) esitti direktiiviä riittävästä vähimmäisturvajärjestelmästä omassa esityksessään epäviralliselle Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden TSTK-neuvostolle, joka kokoontui Ateenassa 29–30.4.2014.

EU:n toteutussuunnitelma vaiheittain toteutettavista riittävästä ja saavutettavista vähimmäistulojärjestelmästä (MIS)

Kansallisten EMIN-hankeraporttien sekä EMIN-hankkeen osana tehtyjen vertaisarviointien, konferenssien ja kokemustenvaihdon perusteella kehitettiin tämä EU:n toteutussuunnitelma, joka sisältää EU-tason suosituksia vaiheittain toteutettavista riittävästä vähimmäisturvajärjestelmästä. Perustana on yhteinen näkemys riittävästä vähimmäisturvan tasosta: ihmisarvoisen elämän ja yhteiskuntaan täysimääräisesti osallistumisen edellyttämä välttämätön tulo. Tulon on oltava pelkkää minimitasoa korkeampi, sillä sen pitää riittää kaikilla, myös köyhien perheiden lapsilla, paitsi hengissä pysymiseen, myös elämästä nauttimiseen.

Vähimmäisturvajärjestelmien valtiontaloudellinen kestävyys tulisi varmistaa verotuksen oikeudenmukaisuuden ja tulonsiirtopolitiikan avulla, sillä ne kuuluvat osana kattaviin sosiaaliturvajärjestelmiin.

EU:n toteutussuunnitelmassa on kolme osaa:

1. Tietoisuuden lisääminen ja julkinen keskustelu.
2. EU-direktiivi riittävästä vähimmäisturvajärjestelmästä.
3. Vähimmäisturvajärjestelmien seurannan integrointi EU:n avainprosesseihin.

Tietoisuuden lisääminen ja julkinen keskustelu

Toimijat ilmaisivat selkeästi tarpeen käynnistää julkinen keskustelu riittävästä pidettävän vähimmäistulon määritelmästä. EMIN-hankkeessa vähimmäisturvajärjestelmät on määriteltävä "tulotukijärjestelminä, jotka luovat turvaverkon ihmisille, jotka eivät pysty työhön tai eivät saa kunnollista työtä tai joilla ei ole oikeutta sosiaaliturvajärjestelmän etuuksiin tai heidän oikeutensa niihin on umpeutunut." Näitä järjestelmiä voidaan pitää riittävinä "kun ne tarjoavat tuloa, joka riittää ihmisarvoiseen elämään ja täyteen osallisuuteen yhteiskunnassa".

Kaikissa jäsenmaissa ja EU:n tasolla tulisi käynnistää kampanjoita, joilla edistettäisiin vähimmäisturvajärjestelmien vaiheittaista toteuttamista EU:n perussopimuksen ja EU:n perusoikeuskirjan sisältämien perusoikeuksien pohjalta sekä komission ja neuvoston vähimmäisturvajärjestelmiä koskevien sitoumusten perusteella.

Tiedottamistoimien ja julkisen keskustelun tulisi keskittyä siihen, että riittävät vähimmäisturvajärjestelmät antavat ihmisille mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan ja että ne vähentävät epätasa-arvoa tehdessään yhteiskunnista tasa-arvoisempia ja oikeudenmukaisempia. Tiedottamalla tulisi torjua näkemystä vähimmäistulon vastaanottajista yhteiskunnan hyödyntäjinä. Pitäisi korostaa sitä, kuinka tärkeitä riittävät ja saavutettavat vähimmäisturvajärjestelmät ovat "talouden vakauttajina" laadukkaissa sosiaaliturvajärjestelmissä. Olisi myös tuotava esiin järjestelmiin investoimatta jättämisen ja tukien alikäytön kustannukset sekä ihmisille itselleen, että koko yhteiskunnalle. Komission tulisi käynnistää

tutkimus yhteiskunnalle koituvista kustannuksista, jos riittäviin vähimmäisturvajärjestelmiin ja sosiaaliturvaan ei investoida.

EU-direktiivi riittävästä vähimmäisturvajärjestelmästä

EMIN katsoo, että EU:n avainroolina riittävien vähimmäisturvajärjestelmien takaamisessa on puitedirektiivin laatiminen asiasta.

Miksi?

- Koska vuoden 1992 suositus ja vuoden 2008 aktiivista osallisuutta koskeva suositus eivät ole johtaneet tuloksiin vuosien varrella, toiminnalle tarvitaan uusi alkua ja vankempi perusta.
- Direktiivi antaisi merkityksen horisontaaliselle sosiaaliselle lausekkeelle ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan artiklalle sosiaalisen syrjäytymisen torjunnasta.
- Kansallista sosiaalipolitiikkaa ei voida enää kehittää ilman eurooppalaista näkökulmaa. Yhteisiä EU:n tasoisia toimia tarvitaan korkeiden sosiaalisten standardien saavuttamiseksi.
- Kansalaiset ovat vahvasti eurooppalaisen yhteiskuntamallin kannalla. Elinkustannusten konvergenssi lisääntyy ilman että vastaavaa tapahtuisi etuuksien ja palkkojen kohdalla. Tämä johtaa hyvin jakautuneeseen Eurooppaan, jossa solidaarisuus vähenee ja luottamus demokraattisiin instituutioihin murenee. Direktiivi riittävästä vähimmäisturvajärjestelmästä osoittaisi sitoutumista sosiaalisten arvojen unioniin ja auttaisi luottamuksen palauttamisessa.

Puitedirektiivin sisältö^{xvi}

- Perussopimuksen oikeusperusta puitedirektiiville on SEUT:n artikla 153.1.h
- Yhteiset periaatteet ja määritelmät riittävästä vähimmäisturvajärjestelmästä
- Yhteinen metodologia riittävyyden määrittelemiseksi
- Vaatimus järjestelmällisistä tarkistusmekanismeista
- Vaatimus yhtenäisestä lähestymistavasta turvan kattavuuteen, pyrkimys tuen vastaanoton helpottamiseen ja kohtuuttoman ehdollisuuden poistaminen
- Yhtenäiset informaatiota koskevat vaatimukset
- Yhtenäiset seurannan ja arvioinnin vaatimukset
- Vaatimus järjestää riippumaton taho hoitamaan riidanratkaisumenettelyjä hallinnon ja vastaanottajan välillä
- Vaatimus vaiheittaisesta riittävien ja saavutettavien vähimmäisturvajärjestelmien toteuttamisesta
- Periaate toimijoiden sitoutumisesta vähimmäisturvajärjestelmien kehittämiseen, seurantaan ja arviointiin.

Huomioon otettavia tekijöitä

Yhteisten periaatteiden ja määritelmien laatiminen riittävän vähimmäistulon tasosta edellyttäisi komission kokoamaa asiantuntijaneelaa, jossa olisivat edustettuina sosiaalisen suojelun komitea, työmarkkinaosapuolet, köyhyyttä kokevien ihmisten kanssa työskentelevät kansalaisjärjestöt sekä itse köyhyydessä elävät, jotka keskustelisivat riittävän vähimmäistulon periaatteista ja määritelmästä.

Riittävän vähimmäistulon määrittelemisen olisi perustuttava yhteiseen metodologian, johon kuuluu:

- Sovittu köyhyyden riskirajan indikaattori, joka on 60 % ekvivalentin tulon mediaanista, ja sovitut materiaalsen puutteen indikaattorit kansallisina viitearvoina.

- EU:n laajuisen sääntelykehysten ja viitebudjettimenettelyn käyttö kun testataan vähimmäistulotason ja 60 %:n kynnyksen kestävyttä. Kehysten ja viitebudjettien käyttämisen tulisi perustua kansalaisten aktiiviseen osallisuuteen niin, että köyhyyttä kokevat osallistuvat hyödyke- ja palvelukoreja sisältävien viitebudjettien laadintaan.

Jäsenmaiden tulisi arvioida vähimmäisturvajärjestelmiään, jottei näkymättömissä olevaa köyhyyttä syntyisi siksi, että oikeutta vähimmäisturvaan ei käytetä. Tämä voidaan toteuttaa lisäämällä avoimuutta, informoimalla aktiivisemmin tukeen oikeutettuja vastaanottajia heidän oikeuksistaan, luomalla tehokkaampia neuvontapalveluita, yksinkertaistamalla menettelyjä ja toimintaohjelmilla, jotka torjuvat vähimmäisturvajärjestelmiin liittyvää leimautumista ja syrjintää.

Direktiivin pitäisi perustua integroituun aktiivisen osallisuuden lähestymistapaan, jossa yhdistyvät riittävien tulojen saatavuus, tärkeiden palveluiden saatavuus ja osallistavat työmarkkinat.

Sukupuolten yhdenvertaisuus ja syrjintää kokevat yksilöt ja yhteisöt tulee ottaa huomioon suunniteltaessa vähimmäisturvajärjestelmiä.

Positiivinen hierarkia on varmistettava käyttämällä vähimmäispalkkaa kannustimena aktiiviseen osallisuuteen ja näin kääntää tuhoisa suuntaus, jossa työllisten köyhien määrä kasvaa. Muut kuin työikäiset, kuten lapset ja ikäihmiset, tulee saada riittävien vähimmäisturvajärjestelmien piiriin soveltuvien yhteiskunnallisten osallistamistoimien tuella.

Riittävien vähimmäisturvajärjestelmien seurannan integrointi EU:n avainprosesseihin

Eurooppa 2020 -strategia ja EU-ohjausjakso

Euroopan rakennerahastojen käyttäminen vähimmäistulojärjestelmien toteuttamiseen köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastaisessa taistelussa

Sosiaaliset investoinnit ja muut EU:n avainprosessit

Johtopäätökset

Monia sitoumuksia on jo olemassa riittävien ja saavutettavien vähimmäistulojärjestelmien vaiheittaiseen toteuttamiseen EU:ssa.

Suurin osa EU- ja EFTA-maista on luonut tällaisen järjestelmän, joten mistään täysin uudesta asiasta ei ole kysymys, vaan paremminkin yhteisestä ponnistuksesta, jolla voidaan varmistaa korkeatasoisten järjestelmien syntyminen kaikkiin jäsenmaihiin.

Nykyiset perussopimukset antavat mahdollisuuden laatia direktiivi riittävästä vähimmäisturvajärjestelmästä.

Vakuuttavat argumentit puhuvat sen puolesta, että tällaisista järjestelmistä hyötyvät sekä niitä tarvitsevat, yhteiskunta että EU kokonaisuudessaan.

EU-kansalaiset haluavat kuulla tämän olevan mahdollista ja myös tietää, mitä jäsenmaat ja EU:n poliittiset johtajat tekevät taatakseen ihmisten elintason konkreettisilla ja kasvavaa epätasa-arvoa vähentävillä toimilla ja riittäväillä saavutettavilla vähimmäisturvajärjestelmillä.

EMIN-hankkeen tavoitteena oli myötävaikuttaa riittävien ja saavutettavien vähimmäisturvajärjestelmien vaiheittaiseen toteuttamiseen, myös EU:n tasolla.

Viitteet

ⁱ For example: art. 9 TEU; art.1 EU Charter of Fundamental Rights, on the right to a dignified life.

ⁱⁱ For example: art. 9 TEU; art.1 EU Charter of Fundamental Rights, on the right to a dignified life.

20 In line with ILO recommendation n° 202 on “Social Protection Floors” of June 14, 2012

ⁱⁱⁱ This would also assist to address the scourge of growing levels of working poor in the EU.

^{iv} EC, Employment and Social developments in Europe 2013, January 2014.

^v EC Recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market, October 2008.

^{vi} Commissioner Andor, Speech at the EC seminar on Improving Minimum Income Support, April 2014.

^{vii} Bruegel Policy Brief, Europe’s social problem and its implications for economic growth, April 2014.

^{viii} Network of Independent Experts on Social Inclusion, Synthesis Report assessing the implementation of the Active Inclusion Recommendation, January 2013. EMIN, Analysis of minimum income schemes in five selected countries, November 2013.

^{ix} SPC, Social Europe: Many ways, one objective – Annual report on the social situation in the EU (2013), February 2014.

^x For example in the 2013 Joint Employment Report EC and EMCO are demonstrating how only 7 member states made any progress regarding the implementation of active inclusion strategies last year.

^{xi} EP resolution on the role of minimum income in combating poverty and promoting an inclusive society in Europe, July 2010.

^{xii} EP Resolution on the European Platform against poverty and social exclusion, November 2011.

^{xiii} CoR Opinion on the European Platform against poverty and social exclusion, April 2011.

^{xiv} EESC Opinion on European Minimum Income and poverty indicators, December 2013. Previously the EESC adopted an opinion on the European Platform against Poverty and Social Exclusion, supporting the EP position.

^{xv} ETUC position on the EC Communication on Strengthening the social dimension of the EMU, December 2013.

^{xvi} See Anne Van Lancker, EAPN Working Paper on a Framework Directive on Adequate Minimum Income, September 2010.